
Ю. Л. БОШИЦЬКИЙ, Н. О. АРМАШ

*Юрій Ладиславович Бошицький, професор,
заслужений юрист України, ректор Київського університету права НАН України*

*Надія Олексіївна Армаш, доктор юридичних наук,
завідувач кафедри Київського університету права
НАН України*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗБУДОВИ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРАВА НАН УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В умовах розбудови новітньої системи освіти, після прийняття нового Закону України «Про вищу освіту», вищі навчальні заклади отримали принципово інші ідеологічні основи діяльності, ніж це було колись. За визначенням цього Закону вища освіта – це сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних та громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти. Відтак, вищі навчальні заклади сьогодні мають забезпечувати власний розвиток одразу за декількома векторами, зокрема освітнім, компетенційним, ціннісним тощо. Це дає змогу говорити про перетворення вищих навчальних закладів України на заклади нового покоління, здатні сформувати у студенті цілісну особистість – компетентного, культурно розвиненого, з ґрунтовними знаннями фахівця.

Двадцятирічна історія Київського університету права Національної академії наук України має одну відмітну рису – стабільний, неперервний, багатовекторний розвиток, незважаючи на будь-які обставини. Це принцип існування Київського університету права НАН України, його ідейна основа. Сьогодні КУП НАН України – сучасний університет європейського типу, де особлива увага приділяється всебічному розвитку особистості студента та безперервності освіти. Університет пишається і потужним науково-педагогічним колективом, який становлять академіки, члени-кореспонденти Національної академії наук України, Національної академії правових наук України, кандидати і доктори наук, доценти та професори, провідні практикуючі юристи.

Варто зазначити, що КУП НАН України стабільно перебуває серед лідерів профільних вищих навчальних закладів України, є лауреатом I ступеня в номінації «Інновації в діяльності вищого навчального закладу з інтеграції в європейський освітній і науковий простір». За період з 2005 р. по 2015 р. університет був нагороджений шістьма золотими, однією срібною та трьома бронзовими медалями на міжнародних виставках «Сучасна освіта в Україні» та «Освіта і кар'єра». Протягом останніх п'яти років університет отримав сім гран-прі в різних номінаціях.

Лише за останній навчальний рік університет здобув цілу низку відзнак та нагород на освітянських виставках у різноманітних номінаціях. На виставці «Освіта та кар'єра – День студента–2015» досягнення і креативну роботу Київського університету права НАН України щодо роботи з учнями загальноосвітніх середніх шкіл, коледжів, технікумів, майбутніх абітурієнтів оцінили відзнакою та дипломом лауреата конкурсу гран-прі в номінації «Профорієнтаційна робота серед молоді».

Здобутки численні. Але університет не має наміру зупинитись, адже наш девіз: *non progredi – est regredi*, що з латини перекладається як «не йти вперед – означає рухатись назад». Київський університет права НАН України має п'ять традиційних векторів розвитку – навчально-методичний, науковий, організаційний, міжнародний та виховний. У кожному з них безліч планів та перспектив.

Навчально-методичний вектор розвитку є пріоритетним для Київського університету права НАН України, адже він забезпечує якість підготовки студентів – майбутніх юристів. На постійне удосконалення і пошук нових, нестандартних форм викладання дисциплін, засвоєння матеріалу спрямовано усі зусилля про-

фесорського-викладацького складу КУП НАНУ. Використання мультимедійних пристроїв та інтернет-технологій у навчальному процесі вже стало звичною практикою для студентів і викладачів університету. Сьогодні Київським університетом права НАН України формується банк відеолекцій з дисциплін, що значно спростить доступ до знань студентам із віддалених територій та допоможе багато разів повертатись до цікавого і корисного матеріалу при підготовці до семінарських занять та подальшої освітньої й наукової діяльності.

Для майбутніх правоохоронців та тих, хто цікавиться кримінально-правовими питаннями, створено потужну криміналістичну лабораторію. Проте в університеті готується до відкриття цілий ряд унікальних музеїв: «Музей контрафактної продукції (підробок) Українського альянсу по боротьбі з підробками та піратством», що відкриє відвідувачам екземпляри контрафактної продукції, вилученої правоохоронними органами; «Музей кібернетики», де можна буде дізнатись про становлення цього надсучасного напрямку науки та ролі України в світовому процесі інформатизації. Перлиною музейної університетської галереї має стати Музей криміналістики ім. Ганса Гросса, який створюється з метою формування стратегії, тактики і мистецтва оволодіння студентами знань, практичних навичок та вмінь застосування криміналістичної техніки, оформлення матеріалів для проведення криміналістичних експертиз, ознайомлення з тактикою й методикою проведення слідчих дій з метою пізнання, доказування та розслідування злочинів. До початку наступного навчального року відкриє свої двері кабінет-музей історії українського права, де центральною історичною постаттю стане один із засновників Національної академії наук Микола Прокопович Василенко – український вчений-історик, громадський та політичний діяч. На вшанування пам'яті видатного науковця та з метою стимулювання студентів до усвідомлення необхідності бути гідними його послідовниками ректором Київського університету права НАН України, професором Ю. Л. Бошицьким спільно з юридичною фірмою «Салком» започатковано стипендії імені академіка М. П. Василенка в розмірі 10 тис. грн для студентів відмінного навчання та активної наукової роботи.

Сучасний світ і сучасну людину не можна уявити без знань хоча б однієї іноземної мови – ця прикмета часу є запорукою професійної мобільності фахівця, його конкурентоспроможності на ринку праці. Тому в КУП НАН України створено умови для вивчення чотирьох іноземних мов – англійської, німецької (обов'язково) та французької, іспанської (факультативно), діє сучасний лінгафонний кабінет. У відповідь на виклик часу ведеться підготовка до старту магістерської програми за спеціалізацією «Спортивне право» для підготовки фахівців адміністрації публічних органів у сфері спорту та туризму.

У КУП НАН України започатковано та активно розвивається така сучасна форма навчання студентів університету, як проведення різних майстер-класів у сфері юриспруденції. Вони спрямовані на підвищення якісного рівня вищої юридичної освіти, привабливості й ефективності запропонованих знань і посилення конкурентоспроможності на ринку праці наших випускників. До проведення майстер-класів запрошуються провідні вітчизняні та іноземні фахівці різних галузей права, авторитетні юристи-практики. Досягнута попередня домовленість з Асоціацією адвокатів України про проведення з вересня 2016 р. серії майстер-класів провідних адвокатів з особливостей представлення інтересів клієнтів в різних судових процесах.

Науковий вектор. Розвиваючись у цьому напрямі, Київський університет права НАН України гідно підтверджує свій особливий статус – приналежність до Національної академії наук України. Наукові здобутки професорсько-викладацького складу постійно стають надбанням громадськості України та зарубіжжя. Публікації наукових статей, монографій, виступи на наукових заходах – щоденне життя співробітників Київського університету права НАН України. У межах теми науково-дослідної роботи університету «Державно-правове регулювання суспільних відносин в умовах нових глобалізаційних викликів: вітчизняні та міжнародні реалії» заплановано видання загальноуніверситетської колективної монографії з проблематики публічного і приватного права. Науковою розвідкою в галузевих юридичних дисциплінах займаються кафедри Київського університету права НАН України. Результатами цієї діяльності стають підготовлені монографії, основні ідеї яких публікуються в науковому виданні університету – «Часописі Київського університету права» та провідних фахових виданнях України і апробуються на наукових конференціях та семінарах. Зокрема, готується до виходу колективна праця кафедри конституційного, адміністративного, господарського права та процесу з питань теорії юридичної відповідальності й проблем її реалізації.

Київський університет права дуже чутливо реагує на запити суспільства у соціально-політичному житті країни. Численні реформи вимагають міцного наукового підґрунтя та якісного юридичного супроводження. Тому на базі університету спільно з відповідними структурами державного та муніципального управління заплановано проведення круглих столів і семінарів з питань адміністративної реформи, проблематики надання адміністративних послуг, реформи адвокатури, діяльності поліції тощо.

Нещодавно відбулася українська презентація книги «Європейське серце прав людини», яку було видано під спільною редакцією Генерального секретаря Європейського Інституту Омбудсманів (ЄІО) Джозефа Зігеле і першого Омбудсманів України, заступника голови Союзу юристів України, професора Київського університету права НАНУ Ніни Карпачової. Це видання раніше було презентовано в Австрії, в Будинку Європейського Союзу. Книга надрукована в Україні за сприяння Союзу юристів України та Київського університету права чотирма робочими мовами ЄІО (німецькою, англійською, іспанською та російською) і містить статті майже 40 авторів з різних країн Європи та інших регіонів світу, як-то Китай і Японія.

Організаційний вектор розвитку Київського університету права НАН України забезпечується створенням та активною діяльністю його віддалених структурних підрозділів у регіонах України – Рівному, Вінниці, Кам'янець-Подільському, Львові, Кіровограді та Ужгороді. Соціально-культурне навантаження, що

несе в собі робота створених там Центрив (Міжнародний центр правових та історико-політичних досліджень країн Центрально-Східної Європи КУП НАНУ тощо) має велике значення для цих регіонів. Науково-педагогічні працівники КУП НАНУ та активісти, які згуртувались навколо спільної мети через ряд науково-практичних заходів, просувають ідеї юридичної просвіти, соціального захисту, професійного розвитку молоді. Зокрема, у 2016 р. заплановано проведення щорічних Науково-практичних конференцій для обговорення загально правових проблем та проблем інтелектуальної власності на базі Центрив Львова та Ужгорода, Рівненського інституту КУП НАН України. Проводиться робота щодо залучення провідних регіональних правників для надання спільних з співробітниками університету безкоштовних консультацій соціально незахищеним членам відповідних територіальних громад – учасникам АТО, пенсіонерам тощо. У наших планах – створення розгалуженої системи регіональних Центрив вивчення іноземних мов як провідників ідеї багатомовного суспільства.

Не менш важливою частиною організаційної роботи університету є забезпечення проходження практики студентів та їх працевлаштування. Університет вже має понад сто угод із органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності про співпрацю у справі практичної підготовки студентів. Проте робота з налагодження нових зв'язків, а відтак, і нових можливостей для студентів відтворювати свої теоретичні знання на практиці, суттєво збільшується. Наразі тривають перемовини з Науково-дослідним центром судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України та ТОВ «ОТП Факторинг Україна» – компанії з OTR Group, яка надає найповніший комплекс юридичних і супутніх їм послуг зі стягнення боргів юридичних та фізичних осіб. До кінця року планується вихід на співпрацю із ТОВ «Група» Системна інтеграція» – партнером компанії Microsoft.

Триває робота зі створення Банку вакансій, куди вже починають надходити пропозиції від роботодавців – колишніх студентів КУП НАНУ, аспірантів, науковців, партнерів університету, які особисто впевнились у якості підготовки юристів у стінах Київського університету права НАН України, а тепер бажають запросити найкращих його випускників до своїх підприємств, установ, організацій.

Міжнародний вектор. Найбільш стрімкого розвитку КУП НАН України набирає за вектором міжнародної співпраці. На додачу до вже давно існуючої та успішно функціонуючої спільної з Варненським вільним університетом ім. Чорноризця Храбра магістерської програми, в 2016 р. заплановано запуск подібної програми з університетами інших країн Європейського Союзу – Польщі, Чехії та Угорщини. Існує попередня домовленість щодо спільної підготовки та перепідготовки фахівці із провідними університетами Грузії – Батумським державним університетом ім. Шота Руставелі, Тбіліським університетом ім. Давида Агмашенебелі.

Вже стало доброю традицією проведення спільних міжнародних наукових заходів – науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, вебінарів. На 2016 р. Київський університет права НАН України є співорганізатором більше п'ятнадцяти різного роду заходів міжнародного рівня: Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики і актуальні проблеми права інтелектуальної власності в Україні та Європі» (спільно з Всесвітньою організацією інтелектуальної власності – WIPO); Міжнародного форуму з прав людини; Міжнародної науково-практичної конференції «Закарпатські правові читання»; Міжнародної науково-практичної конференції «Наукові читання, присвячені пам'яті В. М. Корецького», вебінару з представниками Вісбаденської бізнес-школи з проблематики підприємницького права тощо.

Відповідно до плану майстер-класів у КУП НАНУ студенти чекають на цікаві лекції від провідних фахівців зарубіжжя – директора Бюро з комерціалізації технологій, доктора державного університету м. Тбілісі Екі Лепсверідзе (Грузія); спеціаліста в галузі інтелектуальної власності університету імені Семелвейс Анни Раднай, Будапешт (Угорщина); викладача кафедри регулювання економіки Державного економічного університету (UNEC), Зумруд Наджафовой, Азербайджан; Генерального секретаря Європейського Інституту Омбудсмена пана Джозефа Зігеле та багатьох інших яскравих особистостей світового рівня.

Виховний вектор розвитку КУП НАН України є надзвичайно важливим для формування цілісної особистості студента-юриста. Розширення світогляду та формування культури майбутнього юриста забезпечується реалізацією багаторічних проектів та конкурсів. Зокрема, це такі авторські проекти, як: «Пізнай свій край», «Майбутнє України в руках талановитої молоді», «Здорова молодь – сильна держава», «Кроки до прекрасного» та інші. Всі ці проекти отримують новий поштовх у 2016 р., адже університет планує поповнитись абітурієнтами з різних регіонів України та зарубіжжя. Вже сьогодні студенти з нетерпінням чекають візиту до Житомира, аби відвідати Музей космонавтики та Житомирський обласний краєзнавчий музей. Планується відвідання музею боїв під Крутами, як елементу національно-патріотичного виховання молоді. Цій же меті слугують заходи із ушанування пам'яті Тараса Шевченка, відзначення Дня Соборності України, Дня пам'яті Чорнобильської трагедії тощо.

Квітень 2016 р. в Київському університеті права НАН України багатий на культурно-виховні заходи, адже весна традиційно пробуджує все прекрасне і в природі, і в людини. Студенти КУП НАНУ візьмуть участь у Всеукраїнській толоці «Зробимо Україну чистою», яка проводиться щороку навесні. Для майбутніх юристів Київський університет права НАН України в березні провів семінар-практикум з питань працевлаштування «Ярмарок вакансій». Для університету важливо, щоб його студенти свідомо обирали собі професію та спеціалізацію. Нюанси роботи адвоката, судді, юриста на підприємстві або нотаріуса необхідно розуміти ще до того, як зайдеш до кабінету потенційного роботодавця. Це дасть змогу вже на старших курсах обрати спеціалізацію і готувати себе до роботи на певних посадах або до відповідної практики – адвокатської, нота-

ріальної тощо. Тож ярмарок вакансій допоможе студентам зорієнтуватись у вирії юридичних професій і обрати свою, на все життя.

Україна сьогодні переживає складні часи. І Київський університет права НАН України як соціально відповідальний учасник суспільних відносин не може лишатись осторонь. Соціальна напруга викликана різким зниженням рівня життя, збільшенням соціально незахищених верств населення та таких, що потребують особливого захисту й підтримки від держави (учасників АТО, членів їх сімей, волонтерів, вимушених переселенців). В університеті силами професорсько-викладацького складу та студентства створюється механізм надання комплексної допомоги у вирішенні питань правового статусу та життєдіяльності таких осіб. Він передбачає виконання таких соціальних функцій: правозахисної, координаційної, інформаційної та обслуговуючої. Зокрема, правову допомогу на безоплатній основі особам, які не мають можливості отримати юридичну допомогу в інший спосіб або захистити свої права самостійно, надають представники Юридичної клініки «Фенікс» – структурного підрозділу університету. Враховуючи складні життєві обставини, в яких опинились ці люди, університет у межах чинного законодавства намагається максимально врахувати потреби таких студентів та створити їм комфортні умови для засвоєння навчального матеріалу, використовуючи заочно-дистанційні форми навчання. Ведеться робота щодо розроблення курсів правового всеобучу окремо для кожної групи громадян (юридичне забезпечення прав учасників АТО – отримання статусу, соціальний захист, суміжні житлові, земельні права тощо; юридичне забезпечення прав вимушених переселенців та ін.).

У планах університету – створення Центру надання соціально-правової допомоги, в якому особи, що опинились у складних життєвих обставинах змогли б отримати психологічну реабілітацію й фахове юридичне супроводження та, за необхідності, пройти перепідготовку чи підвищити свою кваліфікацію для відновлення професійної конкурентоспроможності.

Це лише невелика частина з плану професорсько-викладацького складу КУП НАНУ, що ілюструє щоденну кропітку працю з формування цілісної особистості молодого людини – висококваліфікованого юриста з відповідними вміннями та навичками, глибокими теоретичними знаннями та вмінням аналітично мислити. Людини, яка є патріотом своєї держави, гідною частиною суспільства. Ідеологією Київського університету права НАН України є забезпечення для молодих людей рівних можливостей та отримання досвіду, що дасть змогу їм стати повноцінними, успішними членами суспільства. *Non progredi – est regredi* – казали римляни. За цим принципом живе Київський університет права Національної академії України. Розуміння необхідності постійного руху і самовдосконалення стане життєвим кредо його студентів – майбутнього української юриспруденції.